

PRACOVNÍ LIST PRO JEDNOTLIVCE

1. Vypiš z textu přísloví a uveď jeho význam. Rozhodni, zda se do daného kontextu hodí.

Je pochopitelné, že za takových poměrů jsem byl velmi překvapen, když jsem jednoho večera jako obvykle vstoupil na palubu naší obytné lodi a v ústrety mi přihopsala teta Kateřina.

Tvářila se, jako by očekávala, že její přítomnost vyvolá u mne výbuch nadšení. Dovádivě žvatlala a jako obvykle chrlila ze sebe jedno přísloví za druhým. Mezi jiným říkala, že host do domu, Bůh do domu.

(Zdeněk Jirotka, *Saturnin*)

2. Vysvětli zvýrazněné slovní spojení.

Dny, ve kterých mne ošetřovala po našem návratu z Bílého sedla, patří k nejhorším, které jsem prožil. Měl jsem opravdu od toho pohmoždění prudké bolesti v zádech, a milá Kateřina usoudila, že **mé dny jsou sečteny**.

(Zdeněk Jirotka, *Saturnin*)

3. Přečti si situaci v textu a uveď, jaké další vhodné přísloví by se dalo danému člověku říci.

Zrovna tak není dobře říkat někomu, kdo čeká patnáct let na povýšení a zase byl přeskočen, že trpělivost přináší růže. V tom případě by se spíš hodilo přísloví, že tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.

(Zdeněk Jirotka, *Saturnin*)

4. Vypiš z textu přísloví/rčení či ustálená slovní spojení a uveď jeho/jejich význam.

Povídala, že by to člověk nevěřil, když v těch letech ještě někdo nemá rozum. Vždyť je to o život. Nemůže to dobře skončit. Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne. Takovému starému člověku stačí, aby se nachladil, a jede. Copak to někdy někdo slyšel? To se rozumí, on má vždycky svou hlavu jako všichni mužští. To by jich ubylo, kdyby dali na to, co ženská povídá.

(...)

Venku zaburácel hrom a teta Kateřina vykřikla. Potom pravila, že komu není rady, tomu není pomoci. Ona ho varovala, ale kdepak, je jako malé dítě. Žádala, aby jí někdo řekl, jaký to má smysl. Celé dny sedí doma, ale jak začne takové dopuštění, tak zrovna musí jít ven. Všechno to povídání se týkalo dědečka. On totiž má bouřku vášnivě rád, a jak začne venku třískat hrom, nikdo ho doma neudrží. Vezme si gumový plášť, klopený klobouk do deště a v juchtových botách brouzdá venku tak dlouho, až ten ohňostroj skončí. Doktor Vlach říká, že je to odbornický komplex a že se dědeček chodí dívat, jak dělá elektřinu konkurence. Teta pravila, že by jednoho ranila mrtvice a že budeme obědvat. Na dědečka nebudem čekat, kdo pozdě chodí, sám sobě škodí. Odešla do kuchyně vydat příslušné rozkazy. Pokoj příjemně ztichl a já jsem toužil, aby se otevřely dveře a vstoupila slečna Barbora.

(Zdeněk Jirotka, *Saturnin*)

5. Dopln' uvedená ustálená přirovnání.

Zdravý jako

Hlas jako

Kyselý jako

Ostrý jako

Mlsný jako

Kluk jak

Studený jako

Lehký jako

Líný jako

Chudý jako

6. Zamysli se a vysvětli významy jednotlivých rčení a slovních spojení.

Zasáhl ho Amorův šíp.

Byl to danajský dar a stal se jablkem sváru.

Visel nad ním Damoklův meč.

Byla to učiněná Sodoma a Gomora.

Stojí jako Lotova žena.

Byl to šalamounský rozsudek.

Jejich snažení se ukázalo být sisyfovskou prací.

Všichni poznali, co je jeho Achillovou patou.

7. Pranostiky (ustálená slovní spojení, vycházejí z lidové slovesnosti. Vztahují se k ročním obdobím a počasí, jsou obvykle rýmované.) **všichni známe. Vymysli aspoň dvě pranostiky, které se vztahují k měsíci tvého narození či svátku, případně k tvému oblíbenému ročnímu období.**

8. Pokuste se k popisu situací přiřadit a napsat správné rčení/příслови, které dané situaci odpovídá.

1. Eliška je od malička velice rychlá, což se jí často nevyplácí. Stává se, že se jí věci nedějí tak, jak si představovala.
2. Ondra si stěžuje, že ve škole nemá kamarády, říká, že se s ním nikdo nechce bavit. Paní učitelka ale rodičům prozradila, že se Ondra od začátku roku do kolektivu nezapojuje a nápady na hry, které spolužáci vymýšlí, zesměšňuje.
3. Babička byla při přípravě nedělního oběda prozíravá a navařila jídla více. To se jí vyplatilo, jelikož se před polednem neohlášeně objevil strýc s tetou.
4. Petr byl vždycky pilný a tvrdě pracoval. To mu zůstalo až do dospělosti, v současné době vlastní dvě firmy.
5. Dan si zapomněl doma svačinu, a když přišel ze školy domů, snědl i čočku, kterou nesnáší.
6. Vendule se ve škole spolužačky vždycky posmívaly, že není hezká a šikovná. Vendula se pro to dlouho trápila, ale s věkem se vše změnilo. Když se třída sešla na srazu po dvaceti letech, Vendula se mohla pochlubit mladistvým vzhledem a fotkou svojí krásné a šťastné rodiny.

PRACOVNÍ LIST PRO SKUPINY

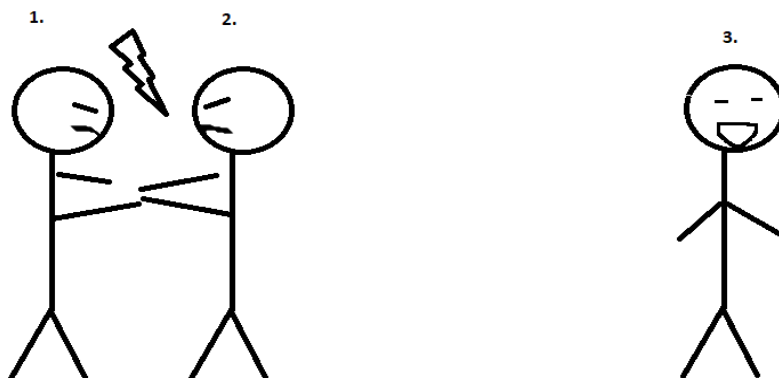
1. Zamyslete se a zkuste každý vybrat nejpodivnější nebo nejvtipnější přísloví/rčení/přirovnání atd., se kterým jste se setkali.

2. Zamyslete se a vyberte jedno přísloví/rčení/přirovnání atd. které jste sami nikdy v komunikaci nepoužili, a jedno přísloví/rčení/přirovnání atd., které naopak používáte (nebo případně vaše okolí).

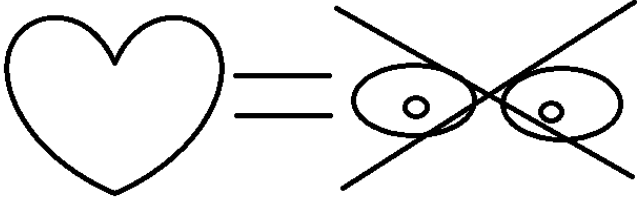
3. Debatujte ve skupince o tom, jestli je nějaké přísloví/rčení/přirovnání atd., kterému jste dlouho nerozuměli nebo mu doposud nerozumíte.

4. Následující obrázky (resp. schémata) zobrazují česká přísloví/rčení. Zkuste ve skupině přijít na to, jaká to jsou.

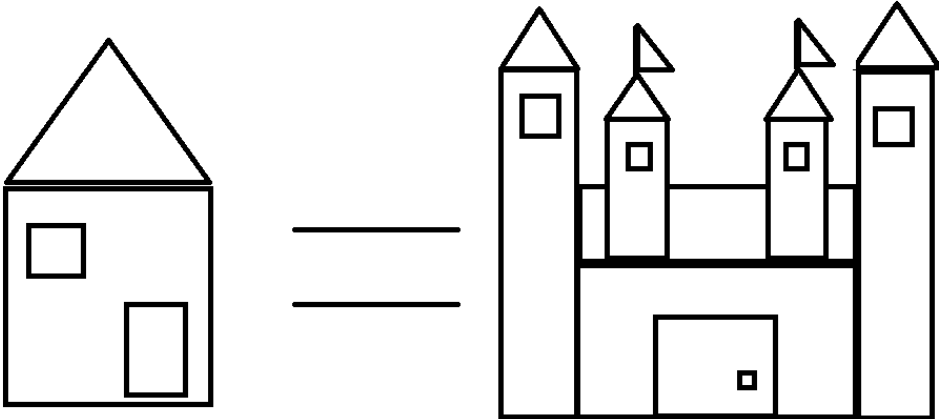
(A)

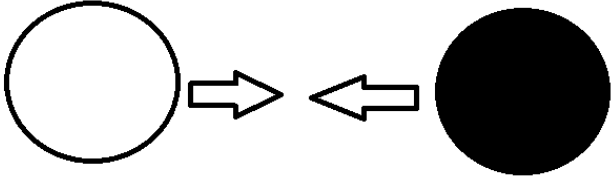
(B)

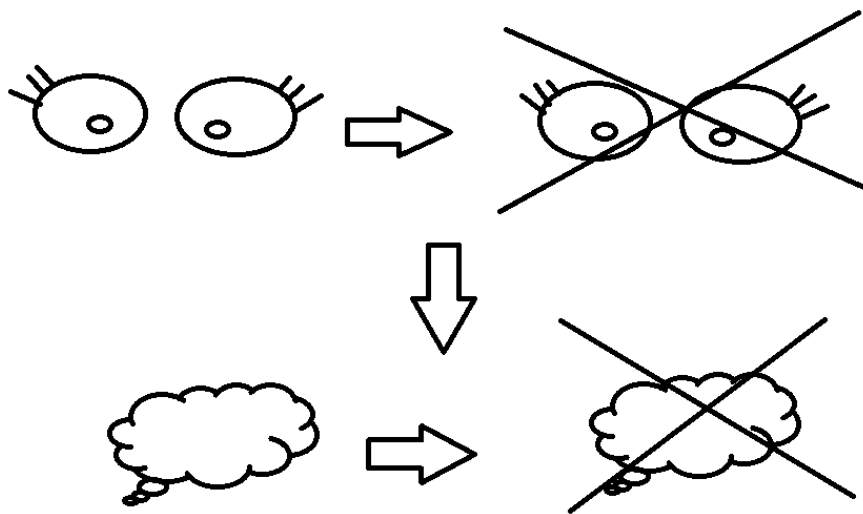
(C)

(D)

(E)

5. Zkuste ve skupině každý pomocí přirovnání popsat postavu z knihy nebo filmu/pohádky (např. Rákosníček je zelený jako brčál).